

Regionale
bevolkings- en
allochtonenprognose
2005-2025

R P B

Centraal Bureau voor de Statistiek

Regionale bevolkings- en allochtonenprognose 2005-2025

Coen van Duin (CBS)
Andries de Jong (RPB)
Rob Broekman (CBS)

Ruimtelijk Planbureau/Centraal Bureau voor de Statistiek
Den Haag 2006

Inleiding

7

Nationale bevolkingsontwikkelingen

11

Ontwikkeling van het regionale inwonertal

21

Vergrijzing

27

Ontgroening

35

Bevolking op werkzame leeftijd

43

Westerse allochtone bevolking

51

Niet-westerse allochtone bevolking

59

Componenten van provinciale bevolkingsgroei

75

Van natuurlijke aanwas naar natuurlijke krimp

81

Bijlage: Terminologie

87

Inleiding

Inleiding

Inzicht in de regionale ontwikkelingen van de bevolking is van groot belang voor vele organisaties, in het bijzonder de nationale, provinciale en gemeentelijke overheid. Voor een goede planning van woningen, scholen en andere voorzieningen is het immers noodzakelijk te beschikken over prognoses op regionaal niveau. Ook voor vraagstukken omtrent de integratie van het snel gegroeide allochtone bevolkingsdeel is kennis van de regionale ontwikkelingen van belang.

In deze publicatie presenteren het Ruimtelijk Planbureau (RPB) en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) een actueel, breed en samenhangend toekomstbeeld van de regionale bevolkingsontwikkelingen. De publicatie gaat in op de verwachtingen voor de komende twee decennia ten aanzien van bevolkingsgroei en op de veranderingen in de samenstelling van de bevolking van alle Nederlandse gemeenten. Hierbij wordt uitgegaan van de 467 gemeenten per 1 januari 2005. Omdat de veranderingen tot 2025 in toenemende mate worden bepaald door ontwikkelingen van de aantallen allochtonen en autochtonen, zijn deze bevolkingsgroepen afzonderlijk beschouwd. Allochtonen zijn onderscheiden naar generatie en de herkomstgroeperingen Turkije, Marokko, Suriname, Nederlandse Antillen, overig niet-westers en westers. Het is voor het eerst dat landsdekkende, gemeentelijke prognoses in dergelijk detail beschikbaar zijn. In een later stadium wordt de regionale prognose nog uitgebreid met het kenmerkhuishouden (spositie).

De regionale prognose die in deze publicatie wordt gepresenteerd, is consistent met de landelijke bevolkingsprognose en de allochtonenprognose die het CBS eind 2004 heeft uitgebracht. De regionale prognose is vervaardigd met behulp van een nieuw prognosemodel dat is ontwikkeld door het RPB en CBS. Dit model draagt de naam PEARL, wat staat voor *Projecting population Events At Regional Level*.

De regionale prognose is gebaseerd op de regionale ontwikkelingen met betrekking tot geboorte, sterfte, buitenlandse migratie en verhuizingen. De veronderstellingen over verhuizingen hangen sterk samen met de verwachte ontwikkelingen in de woningbouw. De achtergronden bij al deze veronderstellingen en de beschrijving van actuele regionale bevolkingsontwikkelingen zijn uitgebreid beschreven in de studie *Achtergronden en veronderstellingen bij het model PEARL. Naar een nieuwe regionale bevolkings- en allochtonenprognose*. Deze gezamenlijke publicatie van het RPB en CBS is eind 2005 verschenen.

Bij het opstellen van de veronderstellingen is uitgebreid gebruik gemaakt van externe deskundigen van onder meer universiteiten, gemeenten en provincies. Ook is een klankbordgroep ingericht met vertegenwoordigers van enkele universiteiten, gemeenten en provincies, het ministerie van VROM en onderzoeksinstituten. De klankbordgroep heeft een adviserende rol gehad en is dan ook niet verantwoordelijk voor de resultaten.

Gedetailleerde uitkomsten worden gepubliceerd op de websites van het RPB en het CBS (via StatLine), waar ze gratis beschikbaar zijn.

Nationale bevolkings- ontwikkelingen

Nationale bevolkingsontwikkelingen

Volgens de nationale bevolkingsprognose van het CBS groeit de bevolking van Nederland in de komende twintig jaar met 0,6 miljoen. Voor 2025 worden 16,9 miljoen inwoners verwacht. In de voorgaande twintig jaar groeide de Nederlandse bevolking nog met bijna twee miljoen.

Geboorte, sterfte, immigratie, emigratie

In de periode 2005–2024 worden naar verwachting 3,6 miljoen kinderen in Nederland geboren en komen 3,2 miljoen inwoners te overlijden. Door een verouderende bevolking zijn er een half miljoen meer sterfgevallen dan in de voorgaande twintig jaar. Er zijn in deze periode 2,2 miljoen immigranten en 2,1 miljoen emigranten (figuur 1).

Tot 2012 daalt het jaarlijks aantal geboorten met ongeveer 10.000 tot 177.000, om daarna weer te stijgen tot een niveau van 188.000 in 2024. Dit aantal is gelijk aan dat in 2005 (figuur 2). Het jaarlijks aantal overledenen stijgt gestaag van 137.000 in 2005 tot 180.000 in 2024. De natuurlijke aanwas, het aantal geboorten min het aantal overledenen, loopt terug van 51.000 in 2005 naar 8.000 in 2024. Enkele jaren na 2024 wordt de omslag naar een negatieve natuurlijke aanwas verwacht.

Sinds 2003 heeft Nederland een negatief migratiesaldo. In 2005 vestigden zich 27.000 minder immigranten in Nederland dan er emigranten het land verlieten. Door een groeiende immigratie zal het saldo naar verwachting in de komende jaren weer stijgen. Rond 2010 wordt de omslag van een negatief naar een positief saldo verwacht. Voor 2024 wordt op een positief saldo van 13.000 migranten gerekend.

In de komende twintig jaar ontlopen de immigratie- en emigratiestroom elkaar niet veel in omvang. De samenstelling van de twee stromen verschilt echter aanmerkelijk. Onder immigranten bevinden zich meer jongeren en vrouwen dan onder emigranten.

Uiteraard verschilt ook de samenstelling naar geboorteland sterk, aangezien immigranten vaker dan emigranten in het buitenland geboren zullen zijn. Migratie levert daardoor over de komende twintig jaar een positieve bijdrage aan het aantal vrouwen, jongeren en eerste generatie allochtonen in de bevolking. Het levert een negatieve bijdrage aan het aantal mannen, ouderen en in Nederland geboren personen (figuur 3).

Leeftijdsopbouw

De leeftijdsopbouw van de Nederlandse bevolking in 2005 wordt gekenmerkt door een groot aandeel personen tussen de 30 en 60 jaar (figuur 4). In 2025 zal deze groep tussen de 50 en 80 jaar oud zijn. Het resultaat is een paddenstoelvormige bevolkingspiramide, met een steel op jonge leeftijden en een hoed op hogere leeftijden.

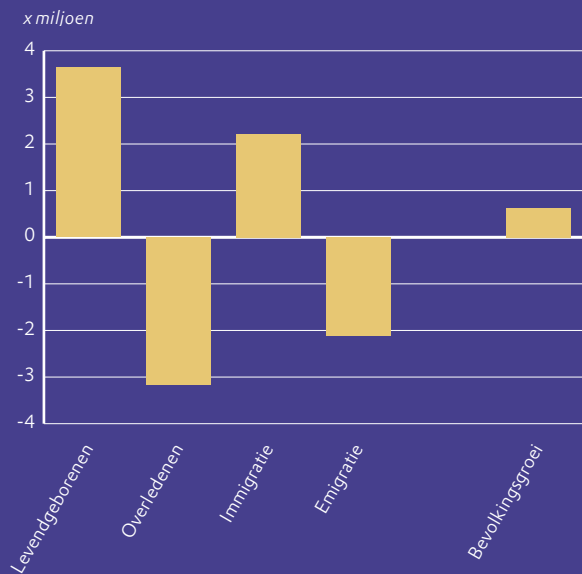
Het aantal personen tussen de 30 en 60 daalt tot 2025 van 5,0 naar 4,1 miljoen. Het aantal 60-plussers stijgt van 3,1 naar 4,7 miljoen. Door het dalende aantal geboorten tot 2012 ligt het aantal 0–19-jarigen in 2025 lager dan in 2005. Het aantal 20–29-jarigen ligt hoger, gedeeltelijk als gevolg van het positieve migratiesaldo bij de jonge leeftijden.

De grijze druk, het aantal 65-plussers per honderd 20–64-jarigen, loopt op van 23 procent in 2005 naar 36 procent in 2025. De groene druk, het aantal 0–19-jarigen per honderd 20–64-jarigen, neemt licht af van 40 procent in 2005 naar 38 procent in 2025.

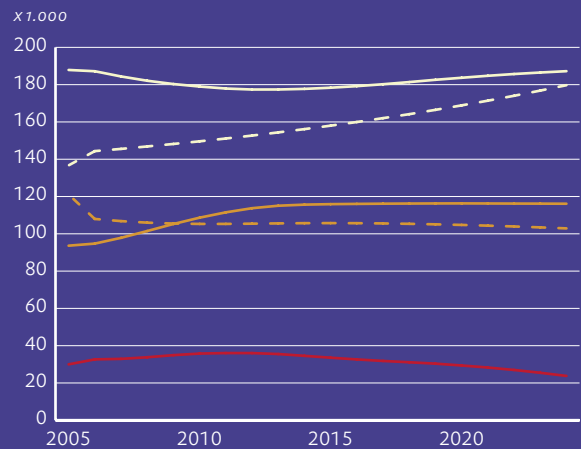
Autochtonen en allochtonen

In 2005 bestond de Nederlandse bevolking uit 13,2 miljoen autochtonen en 3,1 miljoen allochtonen, waaronder 1,7 miljoen niet-westerse allochtonen (figuur 5). Allochtonen zijn alle personen van wie ten minste één ouder in het buitenland is geboren. Allochtonen die zelf in het buitenland zijn geboren, vormen de eerste generatie en allochtonen die in Nederland zijn geboren de tweede generatie.

Figuur 1. Levendgeborenen, overledenen en buitenlandse migratie in de periode 2005–2024

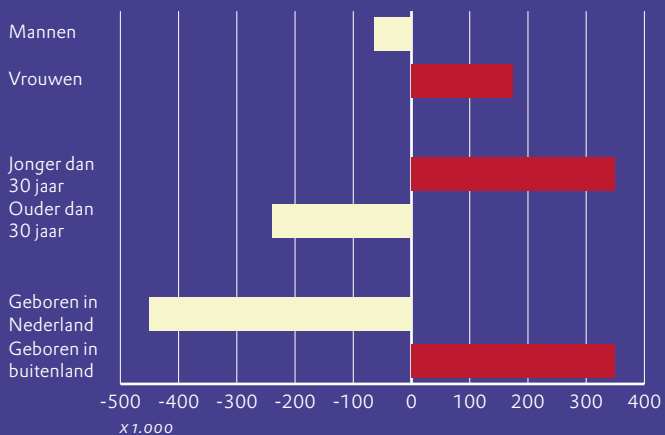
Figuur 2. Levendgeborenen, overledenen en buitenlandse migratie, 2005–2024

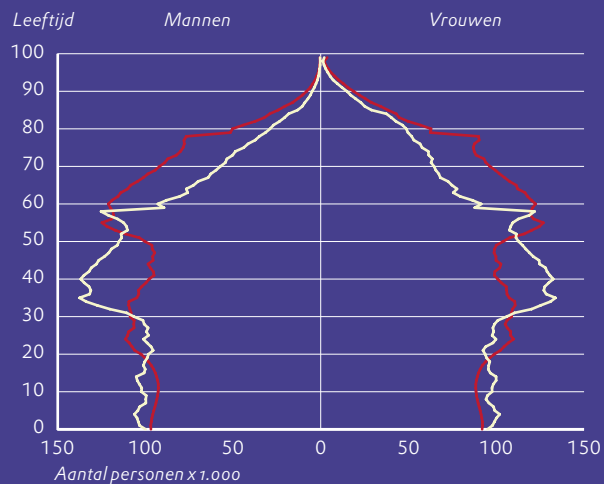
— Levendgeboren   - - Overleden
— Immigratie   - - Emigratie
— Bevolkingsgroei   (incl. saldo adm. correcties)

Figuur 3. Saldo buitenlandse migratie in de periode 2005–2024

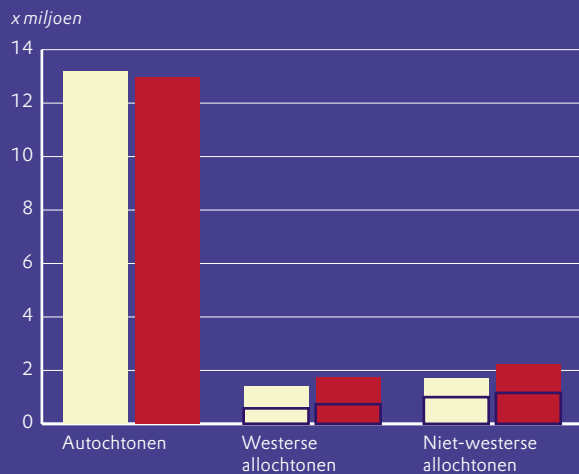

Figuur 4. Leeftijdsopbouw Nederlandse bevolking in 2005 en 2025

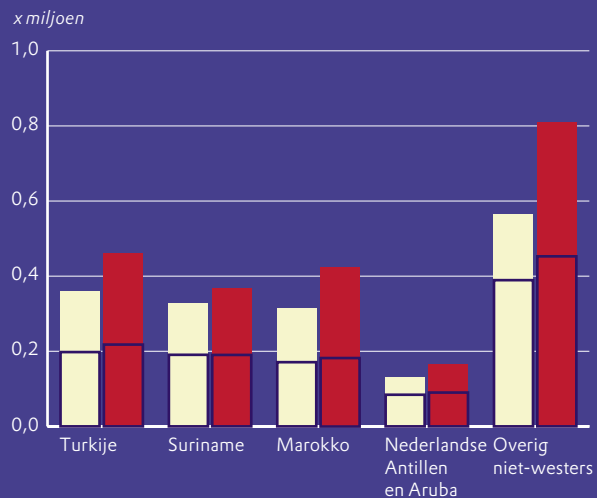
— 2005
— 2025

Figuur 5. Aantal autochtonen en allochtonen, 2005 en 2025

■ 2005
 ■ 2025
 ■ 1e generatie allochtonen

Figuur 6. Niet-westerse allochtonen naar herkomstgroepering, 2005 en 2025

■ 2005
 ■ 2025
 ■ 1e generatie allochtonen

Ontwikkeling van het regionale inwonertal

In 2025 is de autochtone bevolking teruggelopen tot 12,9 miljoen, terwijl de allochtone bevolking is gegroeid tot 4,0 miljoen. Het aandeel allochtonen stijgt daarmee van 19 procent naar 23 procent. In 2025 is de tweede generatie allochtonen iets groter dan de eerste generatie.

Het aantal westerse allochtonen groeit van 1,4 naar 1,7 miljoen, het aantal niet-westerse allochtonen van 1,7 naar 2,2 miljoen. Bij de westerse allochtonen wordt een derde van de toename veroorzaakt door de tweede generatie, bij de niet-westerse allochtonen ruim driekwart. Het aantal allochtonen van Turkse en Marokkaanse herkomst neemt iets sneller toe dan dat van Surinaamse en Antilliaanse herkomst (figuur 6). De sterkste groei treedt op bij de kleinere niet-westerse herkomstgroepen ('overig niet-westers').

Ontwikkeling van het regionale inwonertal

De bevolkingsgroei van 630.000 personen in de komende twintig jaar zal zich concentreren in het westen van het land (figuur 7).

Provincies

De provincies Noord- en Zuid-Holland groeien het sterkst, met respectievelijk 215.000 en 210.000 inwoners. In relatief opzicht groeit Flevoland echter het snelst. Het inwonertal van deze provincie neemt de komende twintig jaar met ruim een kwart toe (figuur 8). Noord- en Zuid-Holland, Utrecht, Groningen en Overijssel vertonen een groei van 4 procent tot 8 procent. Het inwonertal van Drenthe, Friesland en Gelderland verandert weinig.

In de provincies Limburg en Zeeland zal sprake zijn van aanmerkelijke krimp. Tussen 2005 en 2025 neemt het inwonertal van Limburg met 7 procent af en dat van Zeeland met 4 procent. Het inwonertal van Limburg krimpt al sinds 2002. Naar verwachting is Zeeland in 2025 naar inwonertal de kleinste provincie en neemt Flevoland de elfde plek in de provinciale rangorde over. Limburg wordt naar verwachting gepasseerd door Overijssel.

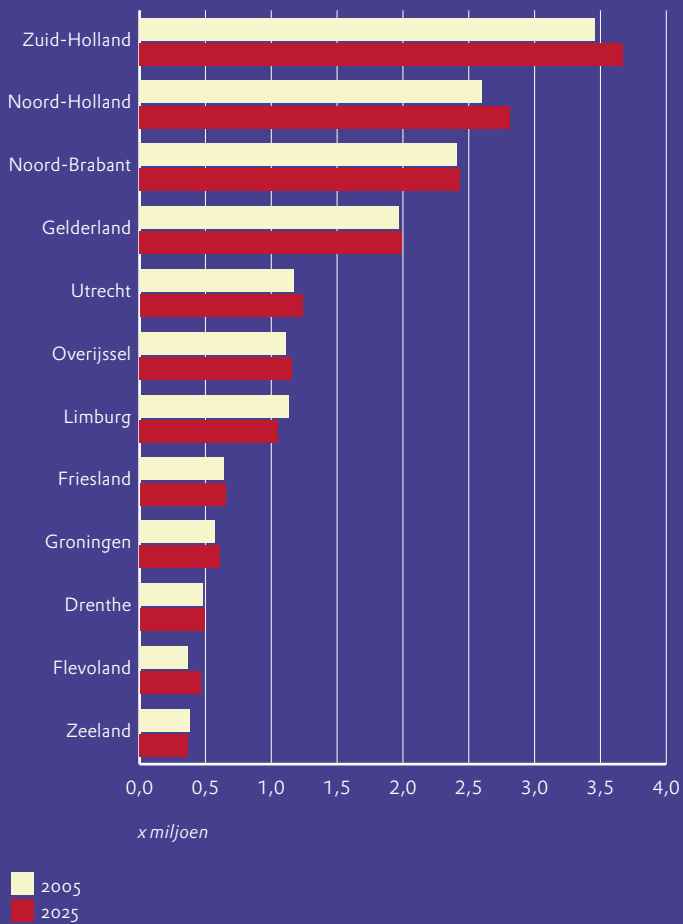
Gemeenten

De groei in Noord- en Zuid-Holland treedt vooral op in de grote steden en omliggende gemeenten, in het bijzonder ten noord- en zuidwesten van Amsterdam (kaart 1). In de relatief sterk vergrijsde Gooi en Vechtstreek, ten zuidoosten van Amsterdam, neemt het inwonertal echter af. In veel gemeenten in het groene hart van de Randstad is eveneens sprake van krimp.

De grotere gemeenten in Flevoland blijven ook de komende twintig jaar groeien. Dit hangt samen met de omvangrijke woningbouw. Lelystad neemt met 16 procent in inwonertal toe, Almere zelfs met 44 procent. Ook de gemeente Urk neemt, door het hoge aantal geboorten en een relatief lage sterfte, bijna de helft in omvang toe. In de rest van de provincie blijft het inwonertal vrijwel onveranderd.

De sterkste bevolkingsafname in Limburg treedt op bij de kleine gemeenten rond Maastricht. In Zeeland is dit het geval bij de gemeenten rond de Westerschelde. Voor Groningen en Drenthe wordt in de kleine noordoostelijke gemeenten krimp verwacht, terwijl in de stedelijke regio Assen-Groningen juist sprake is van groei.

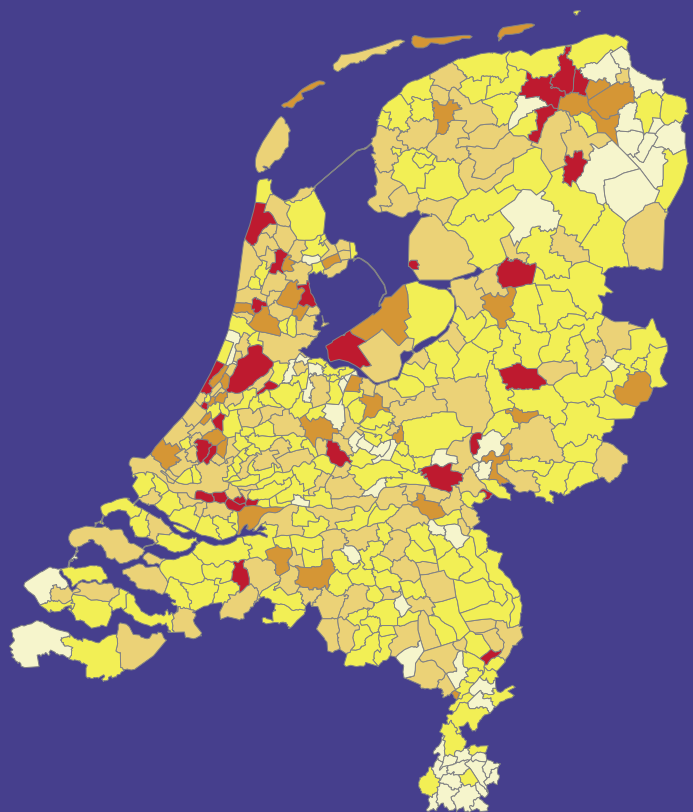
Figuur 7. Aantal inwoners per provincie, 2005 en 2025

Figuur 8. Procentuele bevolkingsgroei per provincie tussen 2005 en 2025

Kaart 1. Procentuele bevolkingsgroei per gemeente tussen 2005 en 2025

- minder dan -10
- 10 tot 0
- 0 tot 10
- 10 tot 20
- 20 en meer

Vergrijzing

Vergrijzing

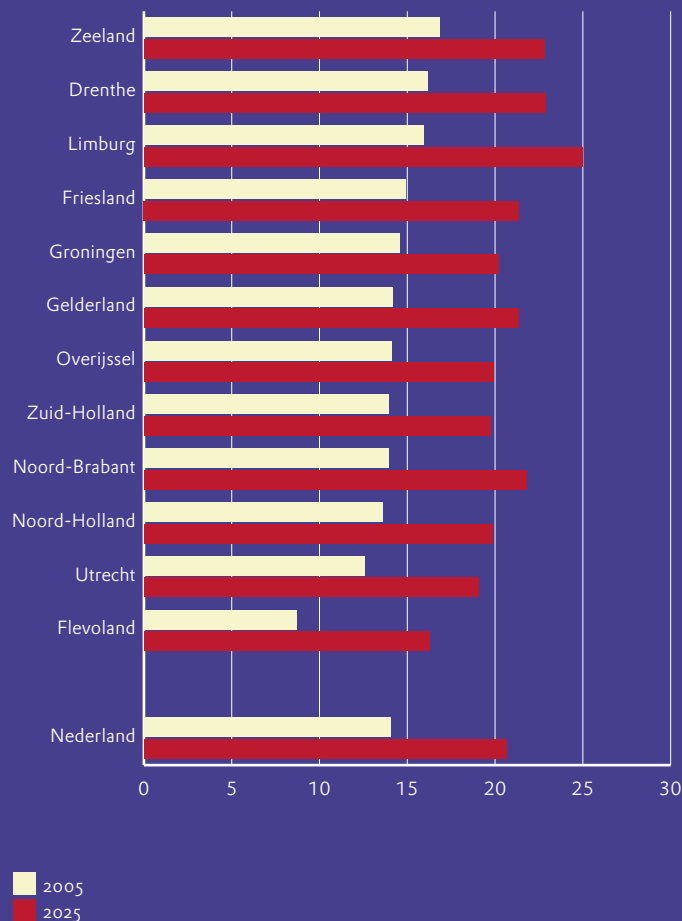
In de komende twee decennia zal de vergrijzing als maatschappelijk verschijnsel meer op de voorgrond treden. De naoorlogse geboortegolf zal immers na 2010 de leeftijdsklasse van 65 jaar en ouder instromen. In 2005 was nog 14 procent van de bevolking 65 jaar of ouder. In 2025 is dit tot 21 procent toegenomen. Op regionaal niveau heeft de vergrijzing invloed op onder meer de ontwikkeling van de zorgvraag en de behoefte aan voor ouderen geschikte woonruimte.

Provincies

In 2005 lag het aandeel 65-plussers in de meeste provincies dicht tegen de landelijke waarde van 14 procent (figuur 9). De sterkst vergrijsde provincie was Zeeland (17 procent), gevolgd door Limburg en Drenthe (beide 16 procent). Flevoland had een opmerkelijk laag aandeel 65-plussers (9 procent). Vooral gezinnen in opbouw zijn naar deze provincie getrokken. Bovendien remmen de relatief hoge geboortecijfers daar de vergrijzing. Op ouderen oefent Flevoland minder aantrekkingskracht uit.

In 2025 heeft Limburg naar verwachting met 25 procent het grootste aandeel 65-plussers, gevolgd door Zeeland en Drenthe met 23 procent. Flevoland blijft het minst vergrijsd, al is het aandeel wel gestegen tot 16 procent. Ook Utrecht heeft met 19 procent in 2025 een aandeel 65-plussers dat beduidend onder het landelijk niveau ligt (figuur 9).

Figuur 9. Percentage 65-plussers per provincie, 2005 en 2025

Gemeenten 2005

Kaart 2 geeft een beeld van het aandeel ouderen in de gemeentelijke bevolking in 2005. In dit jaar hadden in Limburg en Zeeland vooral de zuidelijke gemeenten een hoog percentage ouderen. Andere vergrijsde gebieden waren oostelijk Groningen, zuidwestelijk en oostelijk Friesland, westelijk Drenthe, het noorden van Gelderland en het Noord-Hollands kustgebied. Dat deze landelijke gebieden een sterke vergrijzing kennen, hangt samen met het feit dat veel jongeren wegtrekken naar (vooral) de stedelijke gebieden, terwijl de ouderen achterblijven. In het geval van Zuid-Limburg speelt verder een rol dat het geboortecijfer al decennia lager ligt dan gemiddeld in Nederland. Ook ten zuidoosten van Amsterdam bevindt zich een strook gemeenten met grote concentraties ouderen. Deze regio, rond de Vecht, is landschappelijk zeer aantrekkelijk en van oudsher geliefd bij kapitaal-krachtige ouderen.

De grote steden kenden in 2005 een betrekkelijk geringe vergrijzing, onder andere door de instroom van jongeren uit de kleinere gemeenten. Ook speelt de omstandigheid dat door de suburbanisatie in de afgelopen decennia veel mensen op middelbare leeftijd uit de steden zijn weggetrokken een rol. Hun motief was vaak het stichten van een gezin in de 'groei-kernen'. Hierdoor laten de bevolkingspiramides van de grote steden nu een versmalling in de top zien. Dit proces heeft zich vooral onder de autochtone bevolking voltrokken, maar vindt nu ook in toenemende mate onder de allochtonen plaats. Een treffend voorbeeld hiervan zijn de Surinamers die de laatste jaren van Amsterdam naar Almere zijn verhuisd.

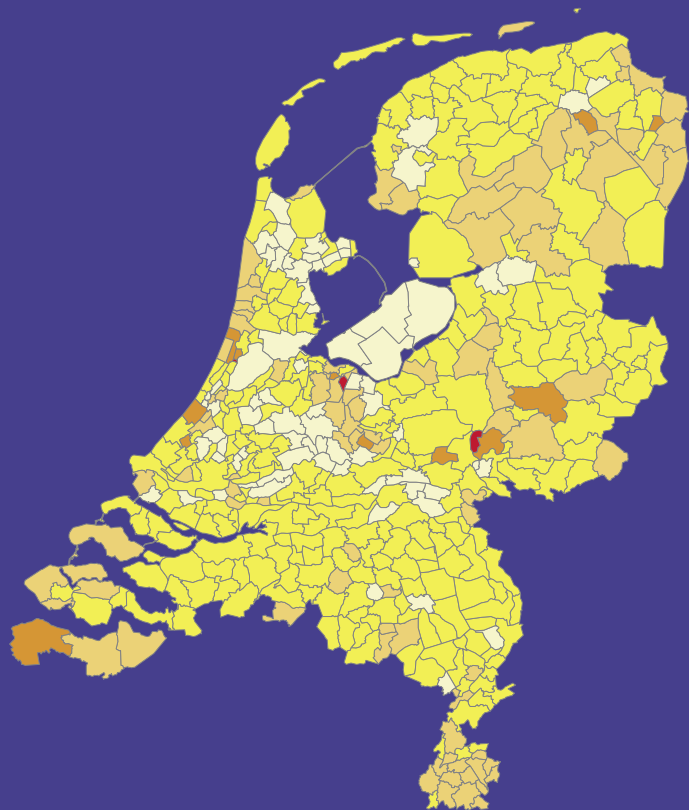
Gemeenten 2025

In 2025 lijkt een ware aardverschuiving te hebben plaatsgevonden in het kaartbeeld van het percentage 65-plussers per gemeente (kaart 3). Vrijwel alle gemeenten zijn van kleur veranderd. Hadden in 2005 maar enkele gemeenten een percentage dat uitkwam boven de 20, in 2025 laat het merendeel van de gemeenten een dergelijk niveau zien. In 2005 telden ongeveer tachtig gemeenten een percentage 65-plussers van minder dan 12; in 2025 is dit alleen nog het geval voor de gemeente Urk.

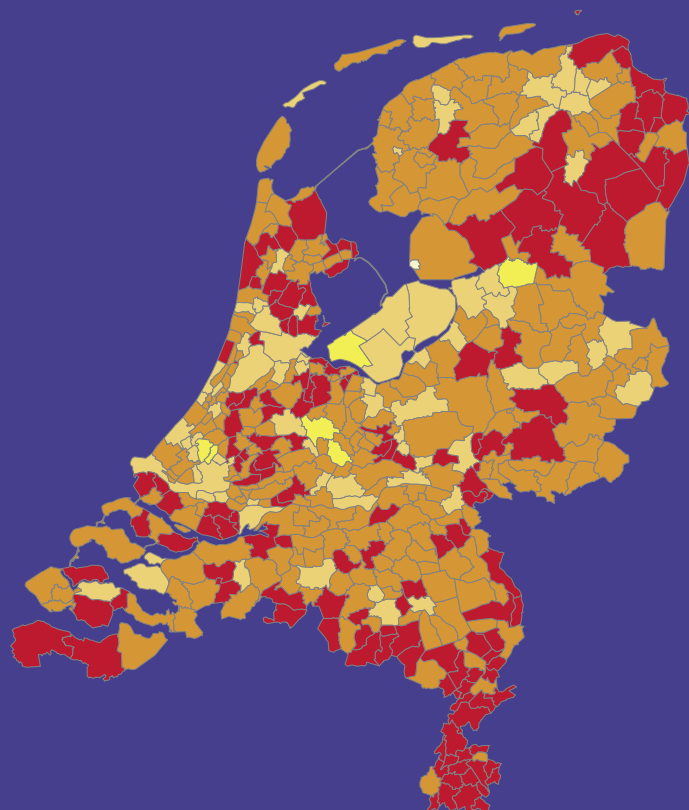
Wat betreft de regionale verspreiding lijkt het beeld in 2025 echter nog sterk op dat van 2005. Dit komt mede door de lage verhuismobiliteit onder ouderen. Zuidelijk Limburg, zuidelijk Zeeland en het platteland van Friesland, Groningen, Drenthe en het noorden van Gelderland zijn het meest vergrijsd. Grote steden en gemeenten rond de grote steden zijn minder sterk vergrijsd. De voortdurende stroom van jongeren naar de grote stad en de suburbanisatie veroorzaakt door jonge gezinnen, hebben daar een neerwaarts effect op het percentage ouderen. Alle gemeenten van Flevoland tellen nog steeds relatief weinig ouderen.

Kaart 2. Percentage 65-plussers per gemeente, 2005

Kaart 3. Percentage 65-plussers per gemeente, 2025

Ontgroening

Ontgroening

In 2005 was 24 procent van de bevolking jonger dan 20 jaar. In de komende twee decennia zal dit aandeel licht dalen naar 22 procent. Deze daling is het gevolg van de afname van het aantal geboorten tussen 2000 en 2010. De ontgroening van de Nederlandse bevolking is in 2025 voltooid; hierna wordt geen verdere daling verwacht.

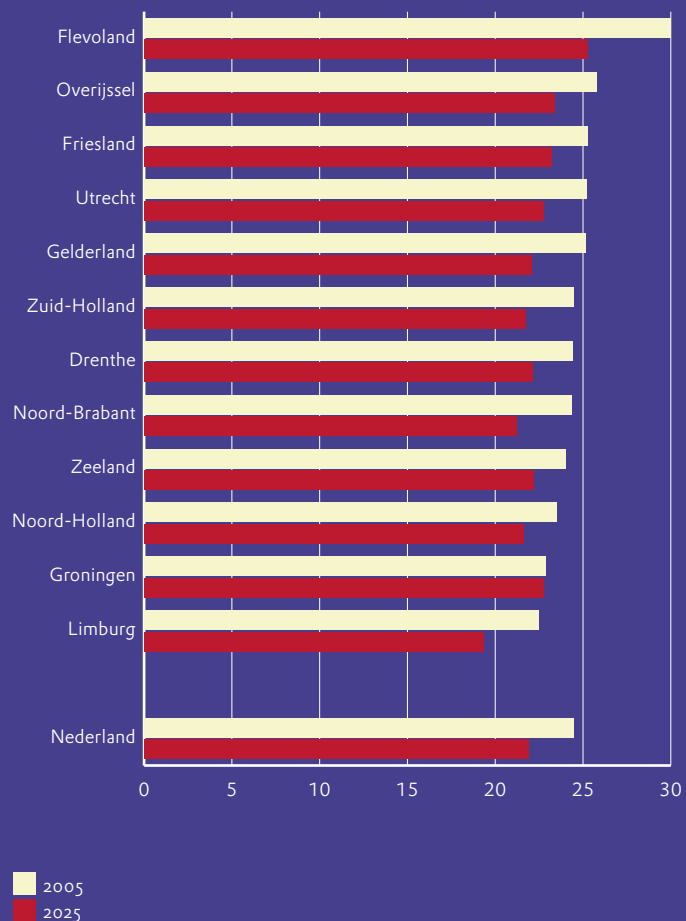
Hoewel de ontwikkeling op landelijk niveau vrij gering is, hoeft dit niet altijd ook op regionaal niveau zo te zijn. Deze regionale ontwikkeling is van belang omdat de samenleving diverse voorzieningen zal moeten treffen voor jongeren. Hierbij valt te denken aan onderwijsvoorzieningen, gezinszorg en woonruimte voor starters.

Provincies

In 2005 was Flevoland de meest groene provincie van Nederland, met circa 30 procent van de bevolking jonger dan 20 jaar (figuur 10). De nieuwe kernen met veel relatief goedkope eengezinswoningen hebben vooral startende gezinnen aangetrokken, waardoor het geboortecijfer in deze provincie betrekkelijk hoog was. Limburg is het minst groen, met 22 procent van de bevolking jonger dan 20 jaar. In deze provincie ligt het geboortecijfer al geruime tijd onder het landelijk gemiddelde. In de overige provincies ligt het aandeel jongeren in de bevolking nabij de landelijke waarde van 24 procent.

In de toekomst neemt het percentage jongeren in de meeste provincies licht af. Alleen in Flevoland zakt het percentage vrij sterk, met bijna 5 procentpunten. Dit komt niet door een afnemend geboortecijfer, maar doordat de bevolkingspiramide op hogere leeftijden steeds verder in omvang toeneemt. Hierdoor daalt het aandeel van de (jeugdige) onderkant van de piramide. In Groningen lijkt de ontgroening nu al voltooid, aangezien het percentage jongeren tussen 2005 en 2025 gelijk blijft.

Figuur 10. Percentage 0–19-jarigen per provincie, 2005 en 2025

Gemeenten 2005

Kaart 4 geeft een beeld van het aandeel jongeren in de gemeentelijke bevolking in 2005. In de meeste gemeenten lag het aandeel jongeren in dat jaar nabij de landelijke waarde van 24 procent. In 55 van de 467 gemeenten lag het boven de 28 procent, en in slechts 6 gemeenten onder de 20 procent.

Wat betreft bevolkingssamenstelling is Urk de meest groene gemeente in Nederland. Vrouwen krijgen hier gedurende hun leven gemiddeld 3 kinderen, terwijl dit voor Nederland als geheel 1,7 is. Het vruchtbaarheidscijfer in deze gemeente is daarmee het hoogste van Nederland. Het aandeel van jongeren tot 20 jaar ligt in Urk op ruim 40 procent. Staphorst is een goede tweede, met 34 procent. Beide gemeenten zijn typische vertegenwoordigers van de *biblebelt*, de strook gemeenten die zich uitstrekt van Zeeland naar Overijssel. In dit gebied wonen veel mensen die streng gelovig zijn. Ook andere groene gemeenten, zoals Nieuwlekkerland, Zwartewaterland, Graafstroom en Barneveld, behoren tot de *biblebelt*. Andere gemeenten met veel jongeren zijn Zeewolde, Bergschenhoek, Houten en Almere. In deze gemeenten zijn de afgelopen jaren veel eengezinswoningen gebouwd, waar veel jonge volwassenen hun gezin hebben gesticht.

In zuidelijk Limburg wonen verhoudingsgewijs weinig jongeren. Deels is dit het gevolg van het lage geboortecijfer in deze regio. In Sittard-Geleen en de meer zuidelijk gelegen gemeenten krijgen vrouwen gedurende hun leven gemiddeld 1,5 kinderen. Bovendien vertrekken veel jongeren vanwege een gebrek aan banen of voor het volgen van een opleiding in de grote stad. Ook in Zeeuws-Vlaanderen is sprake van relatief weinig jongeren als gevolg van een grote uitstroom van jongeren.

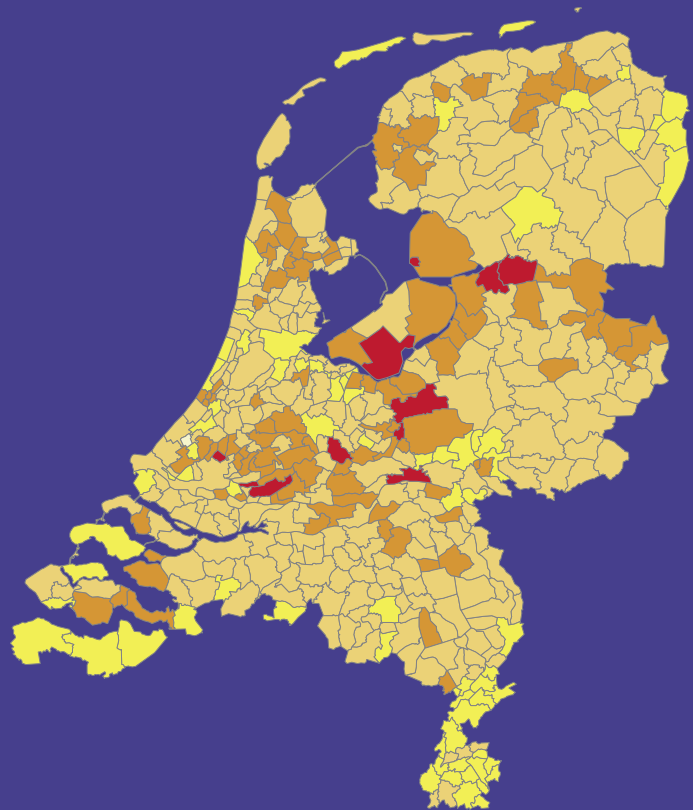
De grotere steden, met name Groningen en Maastricht, zijn eveneens kinderarm. Veel paren met een kinderwens verlaten de grote stad, deels vanwege een gebrek aan eengezinswoningen en deels omdat de stad minder geschikt wordt gevonden voor kinderen. Ze trekken vaak naar de randgemeenten, waar wel geschikte woningen voor gezinnen zijn. Hierdoor is het percentage jongeren in verschillende gemeenten rondom de grote steden juist weer relatief hoog.

Gemeenten 2025

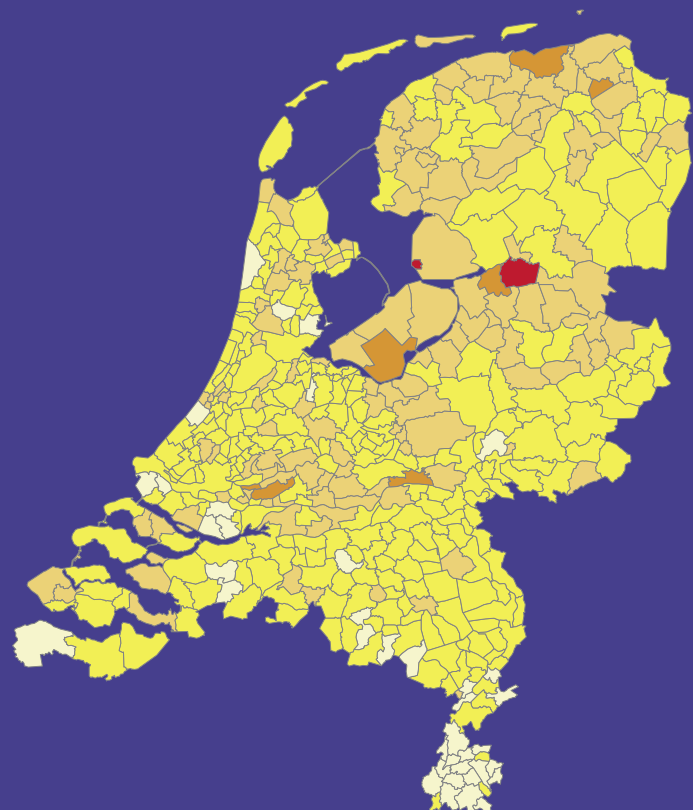
In 2025 zijn er nog zo'n 40 gemeenten waar een kwart van de bevolking uit jongeren bestaat, tegen zo'n 260 nu (kaart 5). Deze gemeenten behoren deels tot de huidige *biblebelt*. Voor een ander deel gaat het om gemeenten waar de afgelopen of komende decennia veel is of zal worden gebouwd, zoals Zeewolde en Houten. Ten opzichte van het landelijk gemiddelde (22 procent jongeren) scoren vrijwel alle gemeenten in Friesland en grote delen van Groningen, Overijssel en Gelderland hoger. In geheel Flevoland wonen als gevolg van de hoge vruchtbaarheid van deze provincie relatief veel kinderen. In de Randstad en het zuiden van Nederland ligt het aandeel onder het landelijk gemiddelde, in het bijzonder in het zuiden van Zeeland en Limburg.

Wat opvalt is dat de vier grote gemeenten wat betreft het percentage jongeren vrij dicht bij het landelijk gemiddelde liggen. In Amsterdam, Den Haag en Utrecht bedraagt het percentage 21 procent. In Utrecht ligt het percentage met 23 procent zelfs iets boven het landelijke gemiddelde. In de grote gemeenten wonen relatief veel allochtonen, die een bovengemiddeld kindertal realiseren. Ook wonen relatief weinig ouderen in de grote steden, hetgeen het aandeel jongeren verhoogt.

Kaart 4. Percentage inwoners jonger dan 20 jaar per gemeente, 2005

Kaart 5. Percentage inwoners jonger dan 20 jaar per gemeente, 2025

Bevolking op werkzame leeftijd

Bevolking op werkzame leeftijd

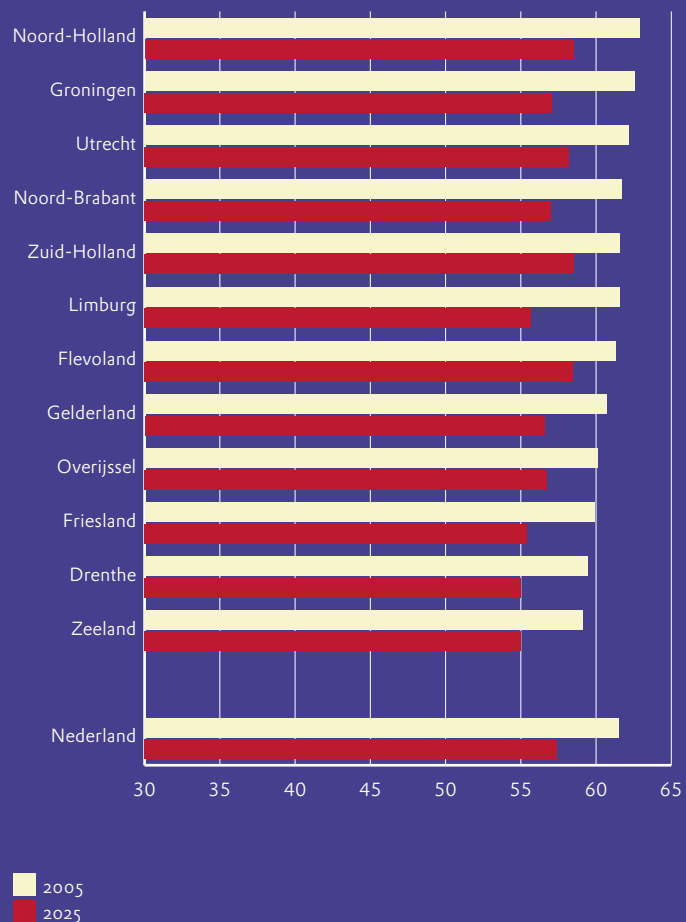
In 2005 is ongeveer 62 procent van de bevolking tussen de 20 en 65 jaar oud. De beroepsbevolking bevindt zich vrijwel volledig in deze leeftijdsklasse. Door de stijging van het aantal ouderen in de komende decennia en het vrijwel gelijkblijvende aantal jongeren, krimpt het aandeel van de 20–64-jarigen in de bevolking tot 57 procent in 2025. Het tempo van de krimp van deze bevolkingsgroep verschilt per regio, wat leidt tot variatie in de ontwikkelingen van het regionale arbeidsaanbod.

Provincie

Noord-Holland is momenteel de provincie met het grootste aandeel personen op werkzame leeftijd (63 procent), op minieme afstand gevolgd door Groningen (figuur 11). Groningen heeft door de aanwezigheid van een universiteit in de stad Groningen een aanzuigende werking op de jongeren van Friesland en Drenthe. In deze buurprovincies ligt het percentage hierdoor vrij laag. In Zeeland is sprake van een vergelijkbare situatie. Veel jongeren trekken er weg, vooral richting Rotterdam en Den Haag.

In 2025 is het aandeel van de potentiële beroepsbevolking in vrijwel alle provincies sterk gedaald. Noord- en Zuid-Holland hebben naar verhouding de grootste potentiële beroepsbevolking met 59 procent. Zeeland en Drenthe sluit deze ranglijst met 55 procent. De sterkste krimp hebben Limburg en Groningen doorgemaakt, met een terugval van circa 6 procentpunten.

Figuur 11. Percentage 20–64-jarigen per provincie, 2005 en 2025

Gemeenten 2005

Kaart 6 toont het percentage 20–64-jarigen per gemeente in 2005. Hierin is een grote regionale variatie zichtbaar. In het algemeen ligt dit percentage vrij laag op het platteland. Deze situatie geldt voor het groene hart van de Randstad, voor Zeeland, voor vrijwel het gehele noorden en voor grote delen van Overijssel en Gelderland.

In 2005 werd voor slechts 9 gemeenten een percentage van 55 of lager waargenomen. Hieronder bevonden zich het nog vrij groene Urk en Staphorst. De overige gemeenten zijn Rozendaal, Bennebroek, Bloemendaal, Laren, Haren (Gr.), Wassenaar en Heemstede. Deze vrij kleine gemeenten zijn bij welgestelde ouderen in trek.

Het percentage van de potentiële beroepsbevolking is in de grote steden meestal hoger dan gemiddeld. Gedeeltelijk komt dit doordat ouderen hier minder goed zijn vertegenwoordigd. Voor een ander deel komt dit doordat jongeren hierheen zijn getrokken voor studie en werk. Groningen, Leiden, Wageningen en Delft zijn voorbeelden van gemeenten die hoog scoren door de aanwezigheid van een relatief grote studentenpopulatie. Toch kunnen de grote steden de jongeren meestal maar tijdelijk vasthouden. Als ze klaar zijn met hun studie, als ze een relatie krijgen of als er kinderen op komst zijn, trekken ze vaak weer weg naar de randgemeenten. Als gevolg hiervan ligt het percentage personen op werkzame leeftijd in verschillende randgemeenten ook vrij hoog. Nieuwegein, Haarlemmermeer en Alphen aan de Rijn zijn hiervan voorbeelden.

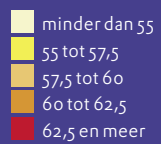
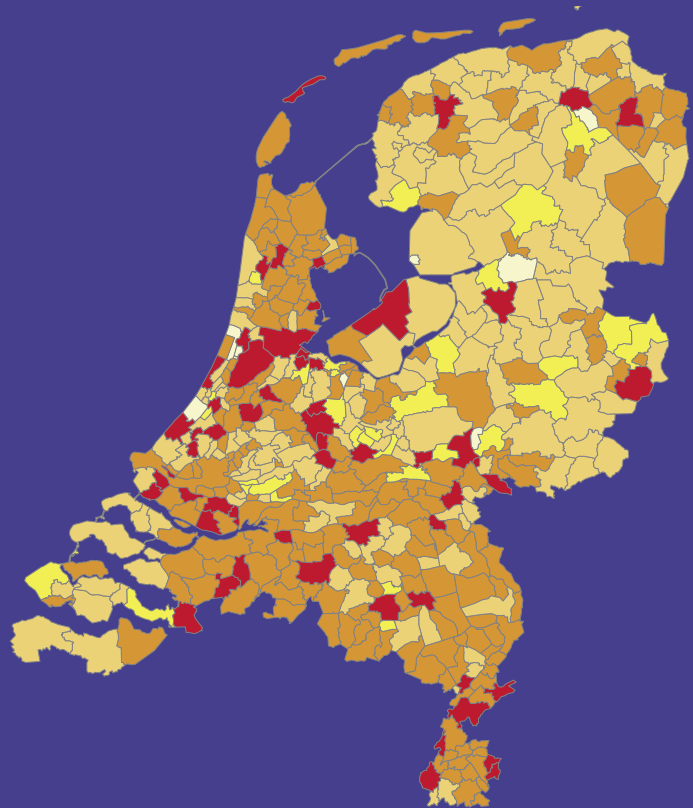
Gemeenten 2025

In 2025 is het percentage 20- tot 65-jarigen op landelijk niveau gedaald tot 57 procent. Het kaartbeeld van 2025 laat over de gehele linie een duidelijke krimp zien (kaart 7). Alleen de vier grote gemeenten met verschillende bijbehorende randgemeenten, Groningen, Wageningen, Nijmegen, Arnhem en Zwolle kennen percentages van 60 of hoger. Door het hoge kindertal in het verleden zullen in Almere de komende twee decennia nog veel huidige kinderen de potentiële beroepsbevolking versterken. Ook in Haarlemmermeer, Pijnacker-Nootdorp en Berkel en Rodenrijs is deze ontwikkeling zichtbaar.

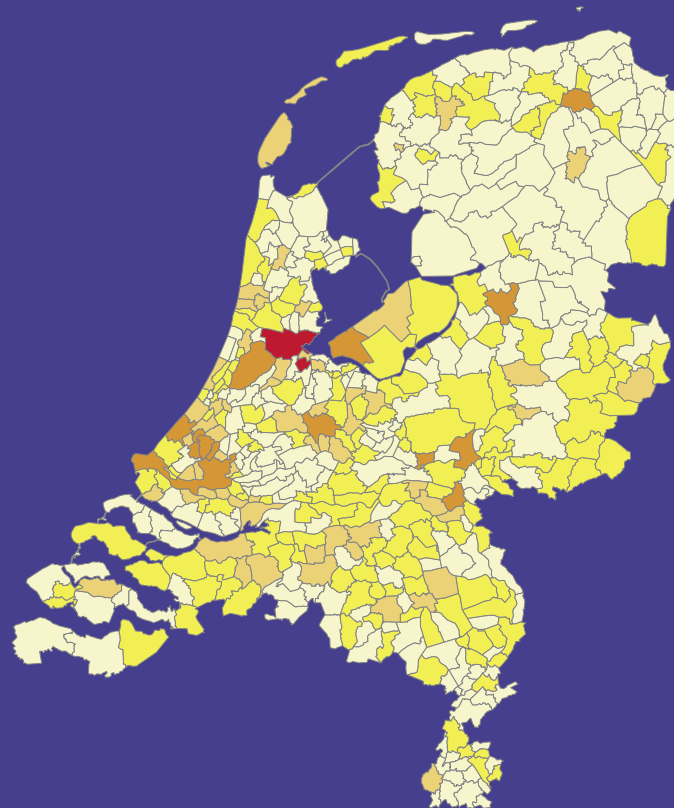
In ongeveer de helft van de gemeenten ligt het percentage op werkzame leeftijd beneden de 55. In 2005 was dit slechts voor 9 gemeenten het geval.

Kaart 6. Percentage 20–64-jarigen per gemeente, 2005

Kaart 7. Percentage 20–64-jarigen per gemeente, 2025

Westerse allochtone bevolking

Westerse allochtone bevolking

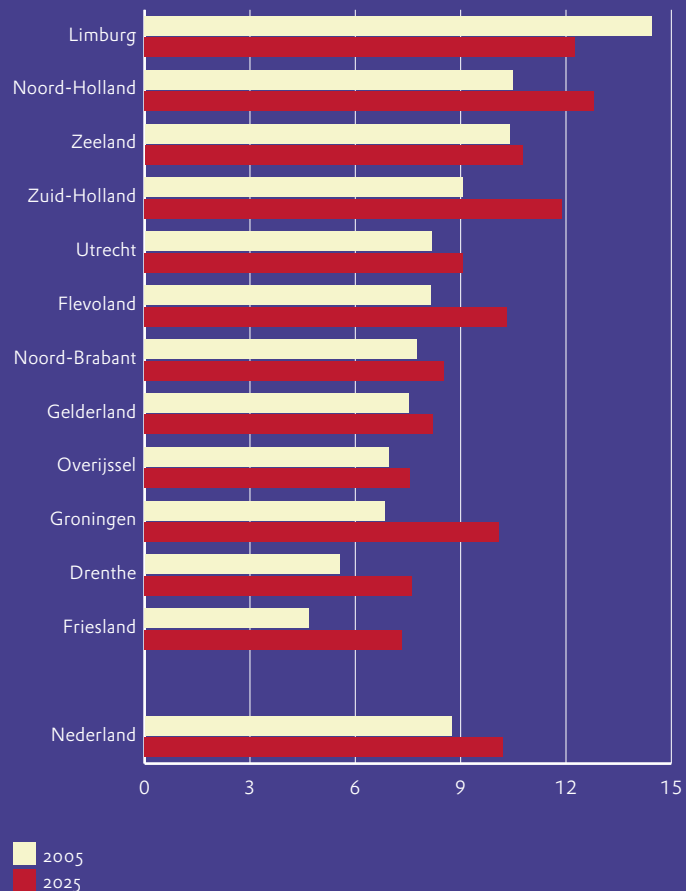
In 2005 woonden in Nederland 1,4 miljoen westerse allochtonen. Volgens de nationale CBS-allochtonenprognose zal dit in 2025 zijn toegenomen tot 1,7 miljoen. Zij maken dan ruim 10 procent uit van de totale bevolking, tegen iets minder dan 9 procent in 2005. Bijna 60 procent van de westerse allochtonen heeft als herkomstsgroepering een van de landen van de Europese Unie, in het bijzonder België en Duitsland. Laatstgenoemden wonen vooral in de grensstreken.

Westerse allochtonen van de eerste generatie komen om diverse redenen naar Nederland. Veel migratie uit de Europese Unie en landen als de Verenigde Staten staan in het teken van arbeidsmigratie en de daarmee samenhangende volgmigratie. Veel van deze arbeidsmigranten verblijven slechts enkele jaren in Nederland. Daarnaast zijn er groepen westerse allochtonen die merendeels al lange tijd in Nederland wonen, zoals de Duitsers. Zeker in het verdere verleden zijn er immers veel Duitsers gehuwd met een Nederlandse partner. Een andere belangrijke reden voor westerse migranten om naar Nederland te komen is studie.

Provincies

In 2005 woonden verhoudingsgewijs de meeste westerse allochtonen in Limburg (figuur 12). Het gaat om 14 procent van alle inwoners van deze provincie. Ook in de grensprovincie Zeeland en in Noord-Holland is het aandeel hoger dan gemiddeld. Friesland en Drenthe zijn juist provincies met een laag aandeel westerse allochtonen. Dit beeld zal de komende twee decennia enigszins veranderen. Limburg zal ook in 2025 nog een hoog aandeel hebben. Daarnaast zal in Noord- en Zuid-Holland het percentage ver boven het nationale gemiddelde uitkomen. In de nationale prognose wordt de komende jaren een aanzienlijke toename verwacht van het aantal westerse immigranten, vooral arbeidsmigranten. Naar verwachting zullen zij zich vooral vestigen in regio's met veel werkgelegenheid. Ook de provincie Groningen zal een sterke toename laten zien.

Figuur 12. Percentage westerse allochtonen per provincie, 2005 en 2025

Gemeenten 2005

Dat in 2005 vooral in de grensgemeenten veel westerse allochtonen woonden, is duidelijk zichtbaar in kaart 8. Dit geldt in het bijzonder voor Limburg en Zeeland. In de grensgemeenten van Noord-Brabant, Gelderland, Overijssel, Drenthe en Groningen is het aandeel westerse allochtonen weliswaar bovengemiddeld, maar minder sterk geconcentreerd dan in Limburg en Zeeland. De gemeente Vaals telde in 2005 naar verhouding de meeste westerse allochtonen. In deze gemeente is bijna de helft van de inwoners van westers allochtone, in meerderheid Duitse, herkomst. Andere grensgemeenten met hoge percentage westerse allochtonen zijn Baarle-Nassau en Kerkrade.

Ook in de Randstad wonen veel westerse allochtonen. De aanwezigheid van opleidingsinstituten en passende werkgelegenheid maken deze regio aantrekkelijk voor westerse migranten.

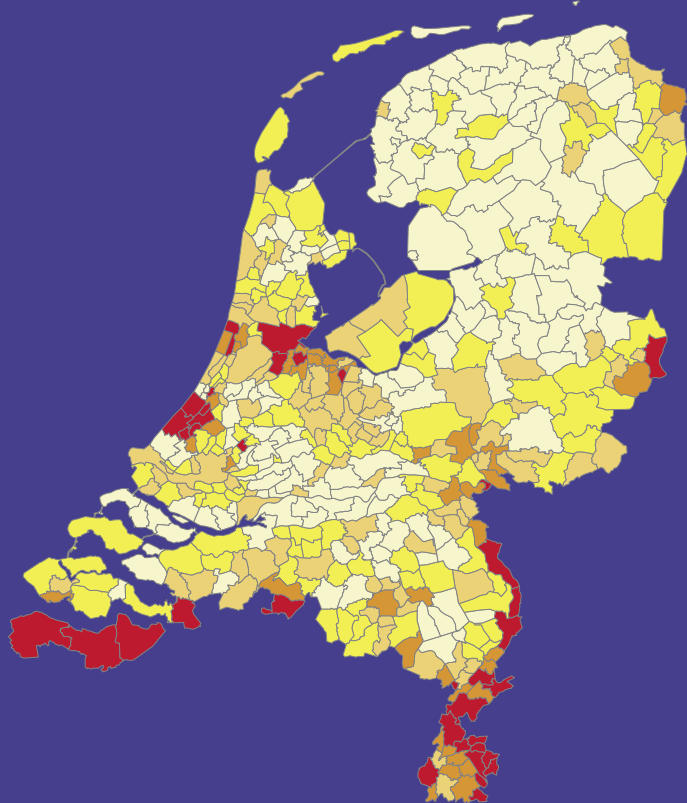
Onder de vier grote steden vallen vooral Amsterdam en Den Haag op, met percentages van 14 en 13. In kleinere gemeenten als Baarle-Nassau, Landgraaf en Wassenaar, ligt het aandeel westerse allochtonen echter ook ruim boven het gemiddelde.

Gemeenten 2025

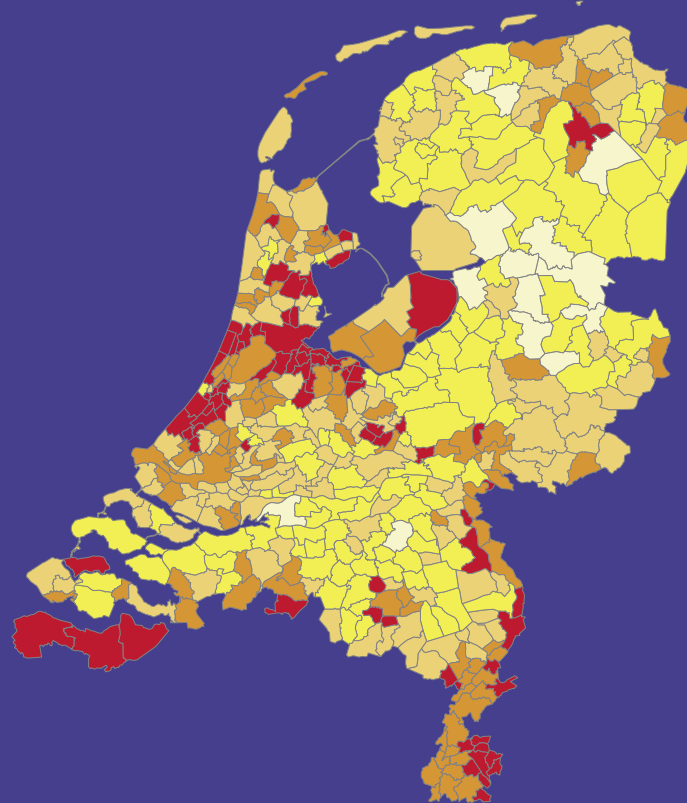
Hoewel het landelijk percentage westerse allochtonen 'slechts' toeneemt van 9 naar 10, is het kaartbeeld in 2025 nogal veranderd (kaart 9). In de Randstad zal sprake zijn van een 'olievleerwerking'. De concentratie westerse allochtonen ligt in het gehele gebied hoger dan nu het geval is. Zo zal in Wassenaar het aandeel toenemen tot 29 procent. Bij andere kleine gemeenten rond Haarlem en Leiden zal sprake zijn van een vergelijkbare situatie. Voorbeelden hiervan zijn Bloemendaal, Haarlemmerliede, Bennenbroek, Zoeterwoude en Noordwijk. Ook in Den Haag wordt een sterke stijging verwacht: van 13 procent in 2005 naar 21 procent in 2015. In Amsterdam stijgt het aandeel van 14 naar 17 procent, in Rotterdam en Utrecht blijft het ongeveer gelijk.

De randgemeenten van Limburg en Zeeland blijven ook in de toekomst in trek bij westerse allochtonen. Wel zal het aandeel in sommige gemeenten flink dalen. Zo zal het in de gemeente Vaals, in het uiterste zuidoosten van Limburg, afnemen van 46 procent in 2005 naar 26 procent in 2025. Sinds de jaren negentig is de relatieve populariteit van Vaals onder immigranten ten opzichte van de rest van Nederland snel gedaald. In de toekomst zet deze trend door en dit heeft een dalend percentage westerse allochtonen tot gevolg.

Kaart 8. Percentage westerse allochtonen per gemeente, 2005

Kaart 9. Percentage westerse allochtonen per gemeente, 2025

Niet-westerse allochtone bevolking

Niet-westerse allochtone bevolking

In 2005 woonden in Nederland 1,7 miljoen niet-westerse allochtonen. Van de afzonderlijke herkomstgroeperingen zijn Turken met bijna 360.000 personen getalsmatig het sterkst vertegenwoordigd, gevolgd door Surinamers (330.000) en Marokkanen (bijna 320.000). Antillianen en Arubanen zijn van de vier grote niet-westerse herkomstgroeperingen met circa 130.000 personen veruit het kleinst in aantal. De hier genoemde groepen vormen twee derde van alle niet-westerse allochtonen. De overige niet-westerse allochtonen tellen ruim 560.000 personen

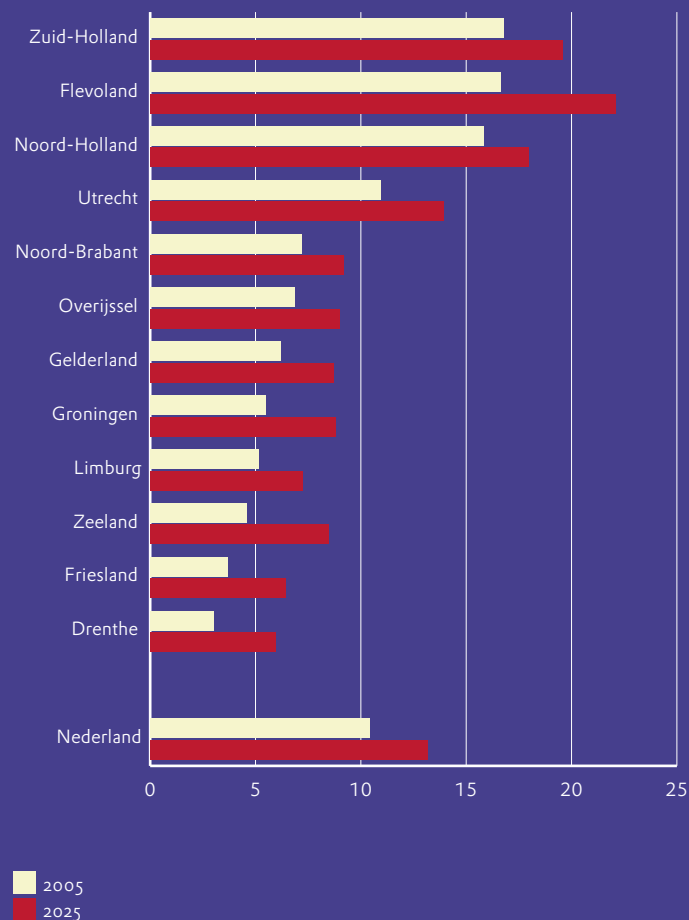
De motieven voor de komst van de eerste generatie niet-westerse allochtonen naar Nederland lopen sterk uiteen. De immigratie uit Turkije en Marokko bestaat voor een belangrijk deel uit gezinsvormers en gezinsherenigers. Uit landen als Afghanistan en Irak zijn de laatste jaren veel asielzoekers gekomen. De migratie uit China bestaat voor een belangrijk deel uit studenten.

In 2025 telt Nederland volgens de nationale allochtonenprognose 2,2 miljoen niet-westerse allochtonen. Hun aandeel in de totale bevolking zal hiermee toenemen van 10 procent in 2005 naar 13 procent in 2025. Deze toename betreft vooral de tweede generatie, vooral van de bevolkingsgroepen die zich al wat langer in Nederland bevinden.

Provincies

Niet-westerse allochtonen wonen vooral in de westelijke provincies (figuur 13). Momenteel hebben Zuid-Holland en Flevoland het hoogste aandeel niet-westerse allochtonen en staat Noord-Holland op de derde plaats. In deze provincies is ongeveer een zesde van de inwoners van niet-westerse herkomst. De hoge aandelen in Zuid- en Noord-Holland zijn vooral toe te schrijven aan Amsterdam, Rotterdam en Den Haag, waar 60 procent van de niet-westerse allochtonen woont. In Flevoland woont 70 procent van de niet-westerse allochtonen in Almere. In de provincie Utrecht is 11 procent van de bevolking van niet-westerse herkomst. Iets minder dan de helft daarvan woont in de stad Utrecht.

Figuur 13. Percentage niet-westerse allochtonen per provincie, 2005 en 2025

In de overige provincies ligt het aandeel niet-westerse allochtonen onder het landelijk gemiddelde.

De groei van het aantal niet-westerse allochtonen in de komende twintig jaar leidt tot een vrij gelijkmatige toename van het aandeel in de verschillende provincies met ongeveer drie procentpunt. Alleen Flevoland springt er uit. Daar stijgt het aandeel van 17 naar 22 procent. Flevoland wordt daarmee de provincie met het hoogste percentage niet-westerse allochtonen, Zuid-Holland zakt naar de tweede plaats.

Gemeenten 2005

Kaart 10 toont duidelijk dat niet-westerse allochtonen in 2005 vooral in de Randstad woonden, in het bijzonder in de grote steden. Amsterdam telde in dat jaar het grootste aantal met bijna 255.000. In Rotterdam lag het aantal met 210.000 beduidend lager, terwijl in Den Haag en Utrecht 150.000 en ruim 55.000 niet-westerse allochtonen woonden. Uitgedrukt als percentage van de bevolking bezette Rotterdam echter de eerste plaats met bijna 35 procent, op korte afstand gevolgd door Amsterdam (34 procent) en Den Haag (32 procent). In Almere wonen inmiddels ruim 40.000 niet-westerse allochtonen, 24 procent van de totale bevolking. Andere voorbeelden van gemeenten met een getalsmatig sterke vertegenwoordiging van niet-westerse allochtonen zijn Eindhoven, Tilburg, Arnhem, Enschede en Zaanstad. De samenstelling van de niet-westerse bevolking in deze gemeenten verschilt overigens sterk. Zo wonen in Enschede naar verhouding veel Turken en in Tilburg meer Marokkanen en Antillianen. Surinamers zijn relatief sterker vertegenwoordigd in Almere en in de drie grote steden.

Naast de grote gemeenten zijn er ook verscheidene kleinere gemeenten met een hoog aandeel niet-westerse allochtonen. Deels heeft dit te maken met suburbanisatie. Dit verschijnsel komt niet meer alleen voor onder autochtonen, maar de laatste jaren ook nadrukkelijk onder (niet-westerse) allochtonen. Dit is duidelijk zichtbaar in het relatief hoge percentage niet-

westerse allochtonen in de verschillende groeikernen, zoals Almere, Lelystad, Capelle aan den IJssel en Zoetermeer. Zo is de trek van Amsterdamse Surinamers naar Almere de laatste jaren in aantal even groot als die van autochtone Amsterdammers.

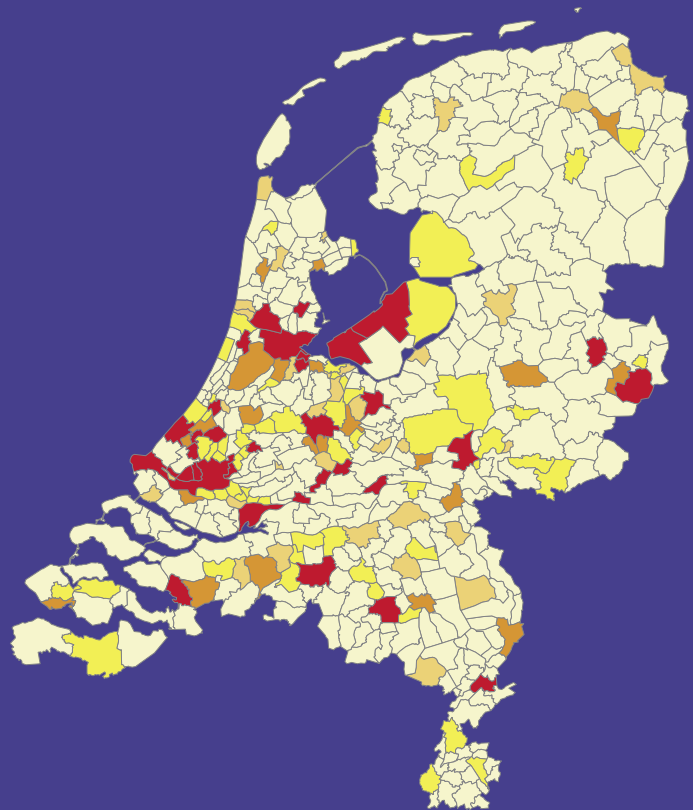
Gemeenten 2025

In 2025 (kaart 11) is sprake van grote regionale veranderingen ten opzichte van de situatie in 2005. Momenteel zijn nog vooral geïsoleerde kernen met een hoog percentage niet-westerse allochtonen zichtbaar. De suburbanisatie van niet-westerse allochtonen leidt ertoe dat in twintig jaar tijd deze kernen van hoge concentratie zich gaan uitbreiden over de aangrenzende gemeenten. Zo zullen rond de vier grote gemeenten zones ontstaan met hoge percentages niet-westerse allochtonen. Ook bij Arnhem, Tilburg en Groningen is sprake van een sterke overloop naar de randgemeenten.

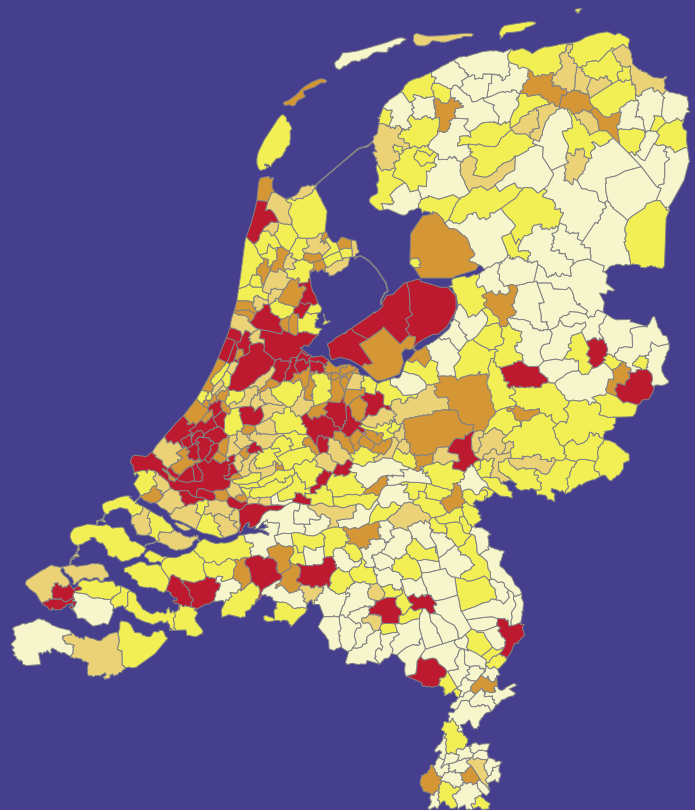
In de toptien wat betreft het percentage niet-westerse allochtonen is in 2025 de afstand tussen de topdrie en de rest zeer klein geworden. Na de drie grote steden, waar de niet-westerse allochtonen een aandeel van 31 tot 32 procent hebben, bezet Schiedam met 29 procent de vierde plaats. Schiedam wordt gevolgd door Diemen (28 procent) en Almere (28 procent). De stijging met 4 procentpunt in Almere betekent een toename van 40.000 niet-westerse allochtonen in 2005 naar ruim 70.000 in 2025. In Zaanstad, de nummer zeven in de toptien, zal zowel het percentage niet-westerse allochtonen sterk stijgen (van 15 naar 24) als het aantal (van ruim 20.000 naar bijna 40.000).

Kaart 10. Percentage niet-westerse allochtonen per gemeente, 2005

Kaart 11. Percentage niet-westerse allochtonen per gemeente, 2025

De vier grote steden

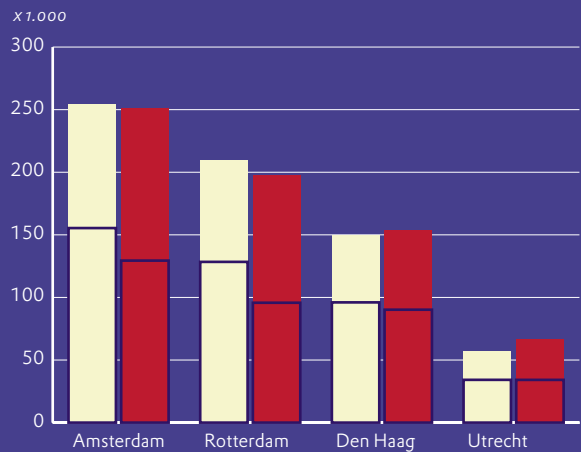
Doordat niet-westerse allochtonen, in navolging van autochtonen, uit de grote steden vertrekken, komt de groei van deze bevolkingsgroep in de grote steden in de komende periode tot stilstand (figuur 14). In Amsterdam en Den Haag blijft de omvang vrijwel gelijk; in Rotterdam is sprake van een lichte afname. Alleen in Utrecht zal het aantal nog met ongeveer 10.000 toenemen. Het aandeel van de niet-westerse allochtonen komt in de drie grote steden op 31 tot 32 procent, wat voor Amsterdam en Den Haag neerkomt op een daling met enkele procentpunten (figuur 15). Het aandeel in Utrecht blijft stabiel op 20 procent. In de rest van het land stijgt het aandeel niet-westerse allochtonen van 7 procent in 2005 naar 11 procent in 2025. Dit komt overeen met een groei met een half miljoen personen.

De groep tweede generatie niet-westerse allochtonen groeit in de komende twintig jaar nog wel in de grote steden (figuur 14). In Amsterdam bedraagt deze groei ongeveer 30.000 personen, in Den Haag en Rotterdam 20.000 en in Utrecht 10.000. Behalve in Utrecht, waar de omvang stabiel blijft, neemt de eerste generatie in de grote steden af: in Amsterdam en Rotterdam met 30.000 en in Den Haag met 10.000. Daarmee heeft de eerste generatie in 2025 een even groot aandeel in de grote steden als de tweede generatie (figuur 15). Ook in de rest van Nederland zijn de twee generaties in 2025 van ongeveer gelijke omvang. Het aandeel van de eerste generatie buiten de grote steden stijgt van 4 naar 5 procent, dat van de tweede generatie van 3 naar 5 procent.

In Amsterdam, Rotterdam en Den Haag is de komende twintig jaar vooral sprake van een daling van het aantal Surinamers (figuur 16). Het aantal Turken en Marokkanen stijgt nog, waarbij het vooral om een stijging van de tweede generatie door geboorte gaat. In Rotterdam wordt ook een daling verwacht van het aantal Antillianen en Arubanen en van de allochtonen uit de overige niet-westerse herkomstgroeperingen. In Utrecht zijn de veranderingen gering, met uitzondering van de groep 'overig niet-westers', die sterk groeit.

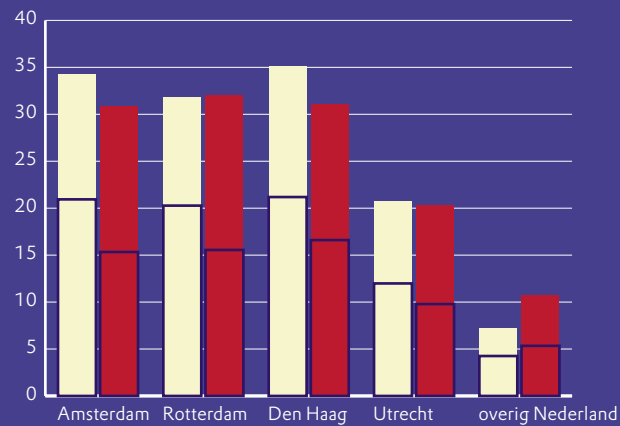
Tegengesteld aan de ontwikkeling in de vier grote steden, is in de rest van Nederland een sterke groei van het aantal Surinamers zichtbaar. In Nederland als geheel groeit het aantal Surinamers. Het aantal Surinamers in de vier grote steden neemt af met ongeveer 50.000, dat buiten de grote steden neemt toe met ongeveer 90.000. Ook bij de andere herkomstgroeperingen is sprake van groei, het sterkst bij de groep 'overig niet-westers'. Deze groep neemt buiten de grote steden met ongeveer 260.000 personen toe.

Figuur 14. Aantal niet-westerse allochtonen in de vier grote gemeenten, 2005 en 2025

■ 2005
 ■ 2025
 ■ 1e generatie allochtonen

Figuur 15. Percentage niet-westerse allochtonen in de vier grote gemeenten en in overig Nederland, 2005 en 2025

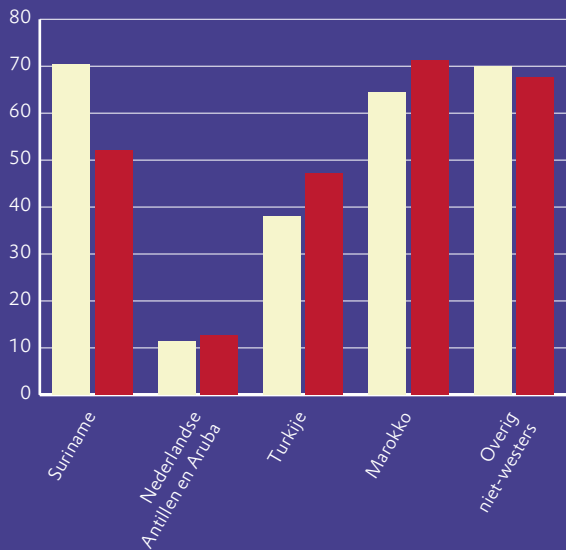

■ 2005
 ■ 2025
 ■ 1e generatie allochtonen

Figuur 16. Aantal niet-westerse allochtonen naar herkomst-groepering in de vier grote gemeenten en in overig Nederland, 2005 en 2025

Amsterdam

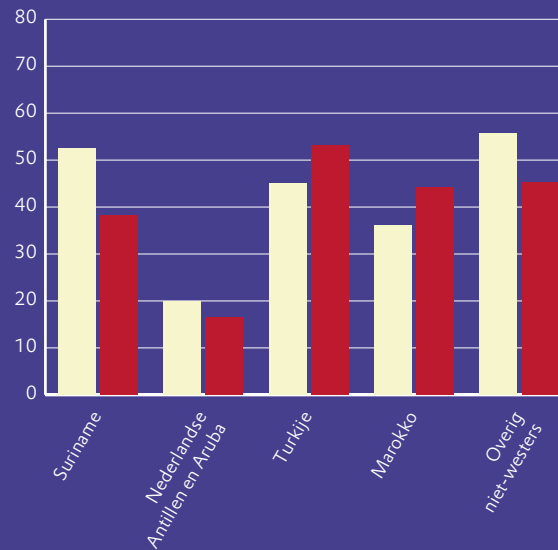
x 1.000

■ 2005
■ 2025

Rotterdam

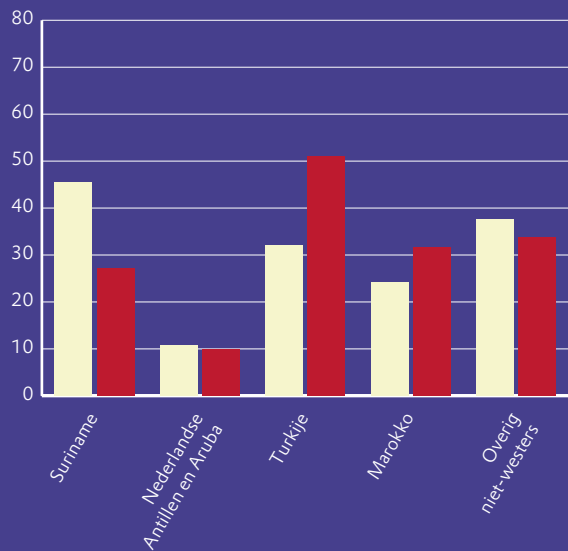
x 1.000

■ 2005
■ 2025

Den Haag

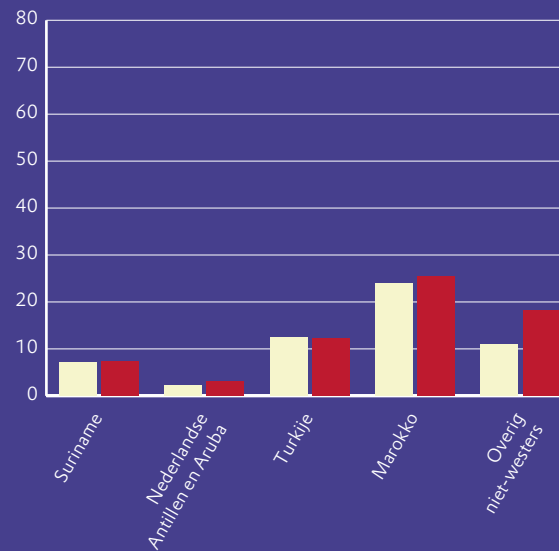
x 1.000

■ 2005
■ 2025

Utrecht

x 1.000

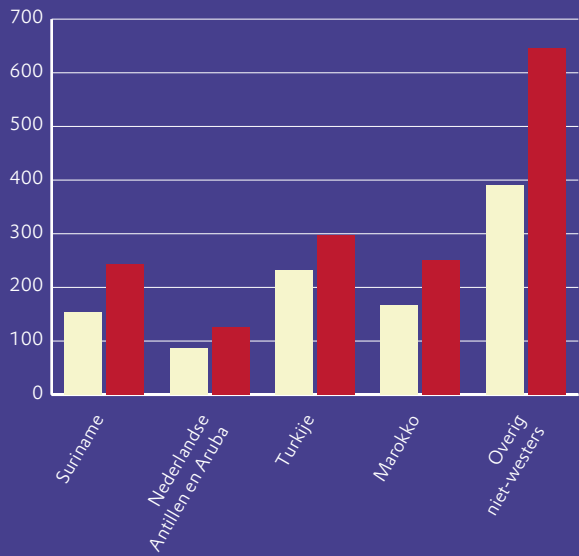

■ 2005
■ 2025

Componenten van provinciale bevolkingsgroei

Nederland exclusief de vier grote steden

x 1.000

2005
2025

Componenten van provinciale bevolkingsgroei

Geboorte en sterfte, verhuizingen, immigratie en emigratie hebben alle invloed op de ontwikkeling van het inwonertal van een regio. Om de achtergronden van de bevolkingsontwikkeling in kaart te brengen, is het dan ook van belang om deze componenten te onderscheiden. De natuurlijke aanwas geeft een beeld van de bevolkingsontwikkeling van de regio door geboorte en sterfte. Het saldo buitenlandse migratie geeft de netto bijdrage van immigratie en emigratie aan het inwonertal. Het saldo binnenlandse migratie geeft aan of zich meer verhuizers in de regio vestigen of dat er meer vertrekken.

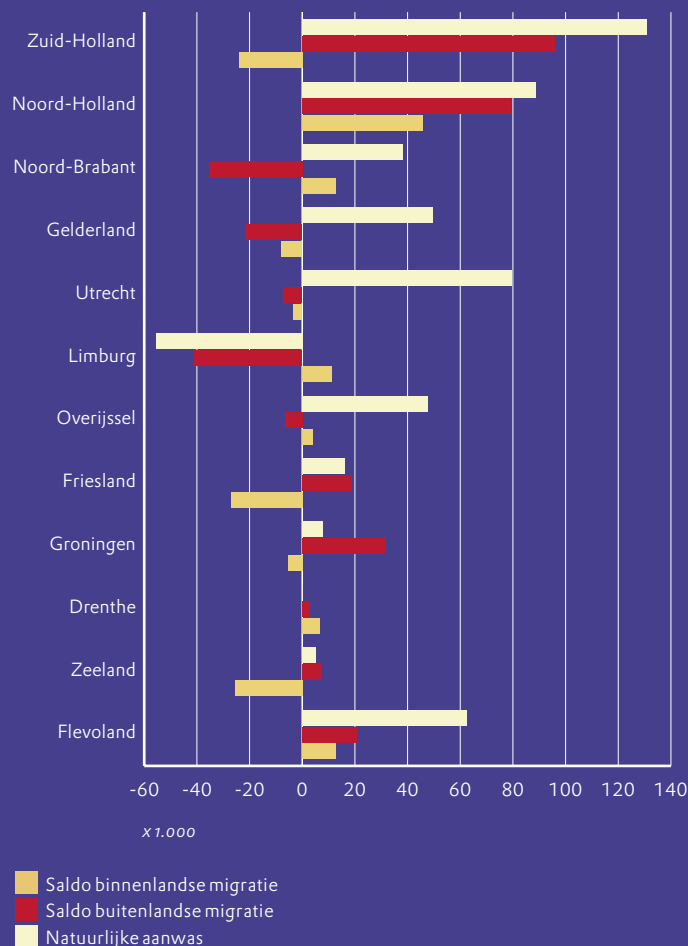
De natuurlijke aanwas hangt sterk samen met de leeftijdsopbouw van een regio. Het saldo buitenlandse migratie wordt vooral beïnvloed door de geografische ligging (dichtbij of ver van de grens), door de aan- of afwezigheid van werk- en studiemogelijkheden voor immigranten en door de omvang van de lokale allochtone bevolking. Regio's met veel allochtonen hebben een relatief hoog emigratiecijfer, omdat allochtonen meer geneigd zijn te emigreren dan autochtonen. Daarnaast stimuleert de aanwezigheid van een allochtone gemeenschap echter ook de immigratie. Dit geldt vooral voor de huwelijksmigratie en de gezinshereniging.

Het saldo binnenlandse migratie wordt sterk beïnvloed door de ontwikkelingen in de woningbouw. Daarnaast spelen ook de aanwezigheid van instellingen voor hoger onderwijs en het aanbod van banen een belangrijke rol.

Natuurlijke aanwas

De provincies Zuid-Holland, Noord-Holland en Utrecht hebben tussen 2005 en 2025 naar verwachting de grootste natuurlijke aanwas (figuur 17). In relatief opzicht wijken de sterfte- en geboortecijfers van Zuid- en Noord-Holland echter weinig af van het landelijk beeld. Hetzelfde geldt voor Friesland, Gelderland en Overijssel. Utrecht heeft een weinig vergrijsde bevolking, wat resulteert in een verhoudingsgewijs hoog aantal geboorten en laag aantal sterfgevallen.

Figuur 17: Natuurlijke aanwas en saldo binnen- en buitenlandse migratie per provincie in de periode 2005–2024

De relatieve aanwas is echter veruit het grootst in Flevoland (+17 procent). Deze provincie heeft een bijzonder hoog aandeel jongeren en een laag aandeel ouderen, waardoor het aantal geboorten hoog en het aantal sterfgevallen laag is. Het aantal geboorten wordt verder verhoogd doordat Almere en Lelystad populaire verhuisbestemmingen zijn voor jonge, uitbreidende gezinnen.

In de provincies met een meer vergrijsde bevolking is de natuurlijke aanwas gering. Limburg is de enige provincie met een negatief geboorteoverschot (-5 procent). De jaarlijkse krimp in Limburg zal zijn toegenomen van minder dan duizend personen in 2005 naar bijna 4.000 in 2024. In Groningen, Drenthe en Zeeland is tussen 2005 en 2025 nauwelijks nog sprake van natuurlijke bevolkingsgroei.

Saldo buitenlandse migratie

De grensprovincies Limburg, Noord-Brabant en Gelderland verliezen zowel absoluut als relatief de meeste inwoners aan het buitenland. Ook de grensregio Zeeuws-Vlaanderen kent een negatief internationaal migratiesaldo. De provincie Zeeland als geheel heeft echter een klein positief saldo door de instroom van immigranten in Middelburg en Vlissingen. De provincies Noord- en Zuid-Holland laten het hoogste positieve saldo zien, vooral door de immigrantenstroom naar Amsterdam en Den Haag. Gerelateerd aan de bevolkingsomvang hebben de provincies Groningen en Flevoland het hoogste saldo buitenlandse migratie over de komende twintig jaar (+5 procent). Het hoge positieve saldo wordt veroorzaakt door een verhoudingsgewijs grote aantrekkelijkheid voor immigranten. In de noordelijke provincie speelt de aanwezigheid van de universiteit in Groningen een rol. In Flevoland komt dit door de nabijheid van Amsterdam.

Saldo binnenlandse migratie

In de komende twintig jaar verandert naar verwachting driekwart van de bevolking van woongemeente. Verhuisstromen hebben daarmee potentieel een grote invloed op het regionale inwonertal. Noord-Holland onttrekt naar verwachting de komende twintig jaar de meeste inwoners aan andere provincies. Met een groei van 4 procent door binnenlandse migratie kent Flevoland naar verhouding de grootste netto instroom, vooral de omvangrijke geplande woningbouw. Toch speelt, vergeleken met het recente verleden, het saldo binnenlandse migratie de komende jaren een bescheiden rol in de groei van deze provincie. Na 2015 is de groei van Flevoland door verhuizingen naar verwachting zeer beperkt.

Van natuurlijke aanwas
naar natuurlijke krimp

Van natuurlijke aanwas naar natuurlijke krimp

Op nationaal niveau zal de omslag van natuurlijke aanwas naar natuurlijke krimp naar verwachting enkele jaren na 2025 plaatsvinden. In sommige regio's is het echter nu al een realiteit.

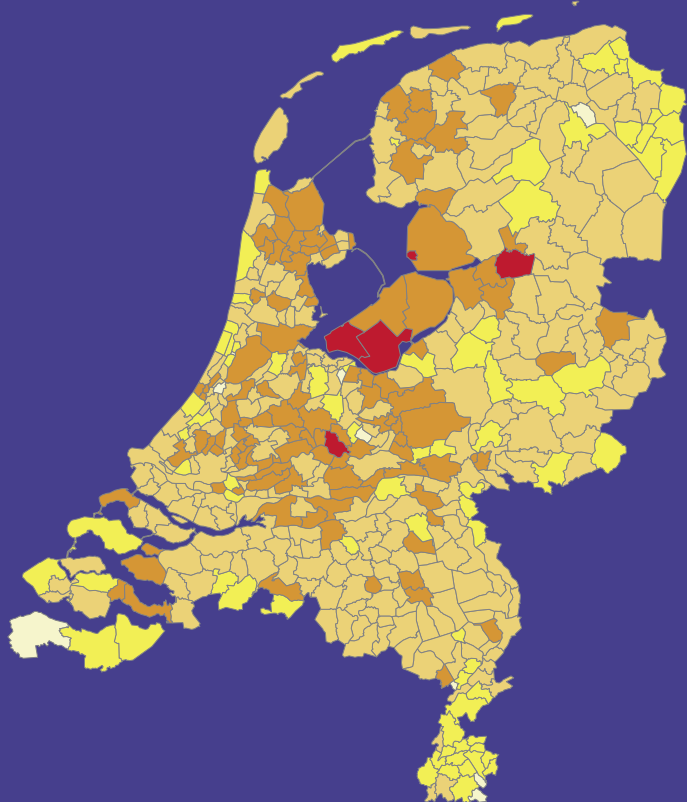
Gemeenten 2005

Gemeenten met een negatief geboorteoverschot liggen momenteel vooral in de regio's Zuid-Limburg, Zeeuws-Vlaanderen en Oost-Groningen (kaart 12). In 80 procent van de gemeenten is het saldo echter nog positief. Gebieden met een opvallend hoge natuurlijke aanwas zijn Flevoland, de regio West-Friesland in de kop van Noord-Holland, de Friese gemeenten tussen Leeuwarden en Sneek en de *biblebelt*: de strook die zich uitstrekt van de Zuid-Hollandse eilanden naar de kop van Overijssel. Vooral gemeenten met een laag aandeel ouderen (kaart 2) onderscheiden zich door een hoge natuurlijke aanwas.

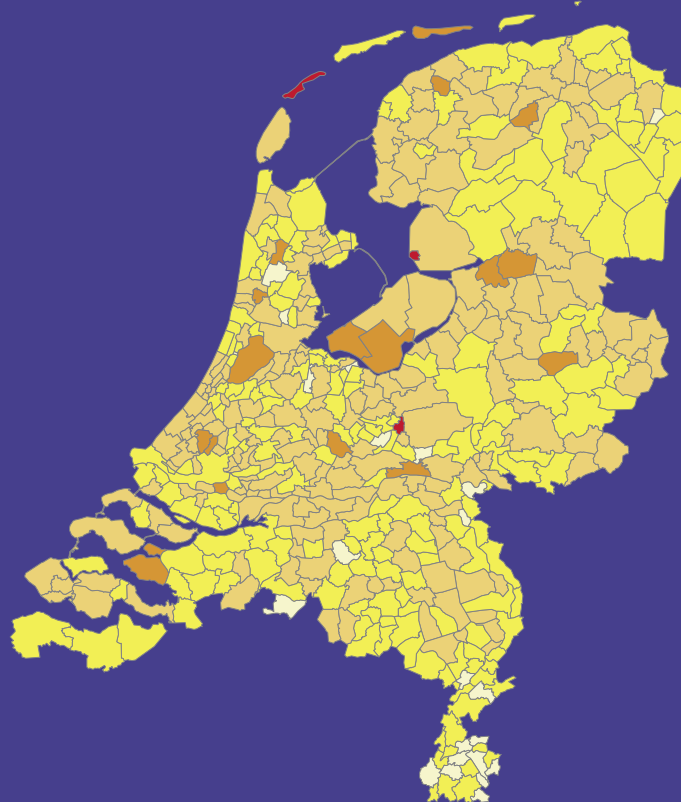
Gemeenten 2024

In 2024 staat Nederland op het omslagpunt van natuurlijke aanwas naar natuurlijke krimp. In het kaartbeeld van 2024 (kaart 13) hebben de regio's met een negatief geboorteoverschot zich uitgebreid van de randen van Nederland naar Flevoland en de Randstad. Naar verwachting heeft nog slechts de helft van de gemeenten dan een positieve natuurlijke aanwas. In veel gemeenten van de provincies Limburg, Noord-Brabant, Gelderland, Drenthe en Groningen zal de natuurlijke aanwas zijn omgeslagen naar natuurlijke krimp. In Urk, Staphorst en Renswoude is naar verwachting ook in 2024 nog sprake van een forse natuurlijke aanwas, maar in andere gemeenten in de huidige *biblebelt* zal de aanwas negatief zijn geworden. Alle gemeenten in Flevoland hebben in 2024 nog altijd een positief geboorteoverschot, maar wel op een duidelijk lager niveau dan in 2005.

Kaart 12. Natuurlijke aanwas per 100 inwoners in 2005

Kaart 13. Natuurlijke aanwas per 100 inwoners in 2024

Terminologie

Terminologie

Allochtonen

Personen van wie ten minste één ouder in het buitenland is geboren. Allochtonen die zelf in het buitenland zijn geboren vormen de *eerste generatie* en allochtonen die in Nederland zijn geboren de *tweede generatie*. Allochtonen van de eerste generatie worden onderverdeeld in de herkomstgroeperingen *westers* en *niet-westers* op grond van hun geboorteland. Ze worden tot de niet-westerse allochtonen gerekend als ze zijn geboren in Turkije, Afrika, Latijns-Amerika of Azië met uitzondering van Japan en Indonesië. Op grond van hun sociaal-economische positie worden allochtonen uit Japan en Indonesië tot de westerse allochtonen gerekend. Wat Indonesië betreft gaat het vooral om mensen die in voormalig Nederlands Indië zijn geboren. De tweede generatie wordt onderverdeeld in de herkomstgroeperingen *westers* en *niet-westers* op grond van het geboorteland van hun moeder. Als dat Nederland is, dan is het geboorteland van de vader bepalend. Voor de tweede generatie is het onderscheid tussen *westers* en *niet-westers* gebaseerd op dezelfde landenindeling als voor de eerste generatie.

Autochtonen

Personen van wie beide ouders in Nederland zijn geboren.

Biblebelt

Term die wordt gebruikt om de strook gemeenten aan te duiden die van oudsher veel gereformeerde en hervormde inwoners telt. Deze strook loopt van Zeeland via zuidelijk Zuid-Holland en zuidwestelijk Gelderland naar de Veluwe en het westen van Overijssel.

Binnenlandse migratie

Verhuizing tussen twee Nederlandse gemeenten. De omvang van de binnenlandse migratie wordt in deze publicatie uitgedrukt in aantallen personen, niet in aantallen huishoudens.

Buitenlandse migratie

Vestiging van een persoon in Nederland vanuit het buitenland (*immigratie*) of in het buitenland vanuit Nederland (*emigratie*). Bij de emigratie is in deze publicatie altijd het saldo administratieve correcties meegeteld. Dit saldo is het verschil tussen de administratieve opnemingen en afvoeringen die door gemeenten in de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens zijn doorgevoerd. Dit saldo betreft vooral personen die uit Nederland zijn vertrokken zonder dit bij de gemeente te hebben gemeld.

Natuurlijke aanwas

Aantal levendgeborenen in een jaar minus het aantal overledenen, synoniem voor geboorteoverschot.

Colofon

Onderzoeken modelbouw

Andries de Jong (projectleider, RPB)
Coen van Duin (projectleiding CBS)
Maarten Alders (CBS)
Stephaan Declerck (RPB)
Ingeborg Deerenberg (CBS)
Peteke Feijten (University of St. Andrews, voorheen RPB)
Mila van Huis (CBS)
Dik Leering (QQQ Delft)
Han Nicolaas (CBS)
Petra Visser (RPB)

Ondersteuning

Rob Broekman (CBS)

Met dank aan

Dorien Manting (RPB)

Eindredactie

Joop Garssen (CBS)

Ontwerpen productie

Typography Interiority & Other Serious Matters, Den Haag

Druk

Drukkerij de Maasstad, Rotterdam

